

Stedets ånd

Selvom Anita Blåbjerg har tabt sit hjerte til de duftende, velformede og forfinede roser, så har hun i sin have formået at fastholde den ydmyge lidt karske stemning, der altid har hersket på landet i Vendsyssel, hvor jorden er sandet og blæsten ofte barsk.

Tekst og foto: MARIAN FRILIGARD STEFFENSEN
Illustration: KARI EKELUND THORACK

Roser og stauder, sommerblomster og æbletræer står i tilfældig ynde i bedet for gavlens af Oedingen.

Anita Blaaberg.

Oddingen er et gammelt sted. Lidt nord for Store Vildmose med udsigt til sandede marker og mose ligger den gamle gård. Her har Anita og Peter Blaaberg boet i 40 år, lige siden de i deres pure ungdom søgte en sommerbolig og fandt den her.

–Vi har fundet pilespidser, og naboen har fundet flinteskær, så her har nok været boplads i forne tider, mener Anita Blaaberg.

Og det er sandsynligt, da Oddingen ligger højt placeret på en af områdets sjældne bakker og derfor har ligget oven vande og set ud over det hav, der tidligere dækkede det meste af Vendsyssel.

Spirende haveglæde

Anita og Peter Blaaberg boede til hverdag i København og benyttede i begyndelsen kun den gamle gård som sommerbolig. Gården havde været drevet helt traditionelt med lidt husdyr, og i haven var der en tilsået køkkenhave, frugtbuske og derudover et vidtstrakt udsyn ned over mosen og landskabet. Jordbærbedet voksede hurtigt til i ukrudt, for det var jo ikke meningen, at ferien skulle bruges på ukrudtslugning, men Anita kunne ikke lade de røde ribs hænge der til ingen nytte, og køkkenhaven bød på kartofler og andre nyttige grønsager, som de unge fra stenbroen kunne høste og bruge. Det blev kimen til Anitas haveglæde.

Efterhånden blev Anita og Peter så glade for Oddingen, at de valgte at slå sig ned

Orterne – her tægesatvie – passer til stedets stemning, og de kan lide den tørre jord.

Anita elsker roserne for blomsternes smukke form og duft. Her ses 'Tuscany Superb', som ligner det smukkeste purpur fløj.

Man skal passe på, man ikke tager sjælen ud af stedet.

HAVEFAKTA

Hvem: Anita og Peter Blaaberg.

Hvad: Harmonisk og drømmende landbohøve i romantisk lidt vild stil.

Hvor: Nord for Store Vildmose i Vendsyssel.

Areal: Ca. 3.000 kvm.

Dyrkningsvilkår: Sandjord, hård vestenvind, salt havgus og mosegrise.

Målsætning: En harmonisk have i pagt med det gamle sted og den smukke natur.

Holder mest af: Historiske og vilde roser og stedets vilde flora.

Holder ikke af: Moderne, storblomstrede roser i skrappe farver.

Bag muren gemmer sig et hyggeligt gårdrum.

Bag krydderhaven er der en dejlig siddeplads, hvor morgenmaden kan indtages til den krydrede duft og biernes summen.

PLANTER I UDVALG

Ahorn *Acer pseudoplatanus*

Alm. buksbom *Buxus sempervires*, formklippede.

Alm. fingerbøl *Digitalis purpurea*

Alm. gedeblad (vild kaprifolie) *Lonicera periclymenum*

Alm. humle *Humulus lupulus*

Alm. hvidtjørn *Crataegus laevigata*

Alm. hyld *Sambucus nigra*

Alm. slangehoved *Echium vulgare*, og andre vilde arter.

Blodrød storkenæb *Geranium sanguineum*, og andre storkenæb

Forglemmigej *Myosotis*

Hornviol *Viola cornuta*

Klatrehortensia *Hydrangea anomala* subsp. *petiolaris*

Klitrosehybrid *Rosa* 'Stanwell Perpetual'

Lægesalvie *Salvia officinalis*

Moskusrosehybrid *Rosa* 'Ghislaine de Feligonde'

Rynket rose *Rosa rugosa*

Seljerøn *Sorbus intermedia*

Skovfyr *Pinus sylvestris*, formklippede.

Slyngrose *Rosa* 'New Dawn'

Sommerfuglebusk *Buddleja davidii* 'White Bouquet', 'Nanho Blue' og 'Ile de France'.

Ægte lavendel *Lavandula angustifolia*

Her ses den engelske rose 'Abraham Darby'.

LÆS OM
HVORDAN
ANITA BEVARER
STEDETS ÅND
SIDE 31

Jeg er vel nærmest besat af roser.

deroppe for alvor. Begge fik arbejde i området, og hverdagen var travl og levende ikke meget overskud til haven. Interessen var dog vakt, og køkkenhaven dyrkede de med alle de traditionelle, gode grønsager.

Besat af roser

Sådan forløb de første år, indtil deres datter blev født, og de besluttede, at Anita skulle være hjemmegående. Nu fik hun mere tid også til haven. En tilbygning medførte nogle år senere, at Anita kontaktede havearkitekt Hanne Lyng Jacobsen og i et samspil med hende fandt hun frem til havens udformning. Hanne foreslog også Anita, at hun skulle plante den tidligt blomstrende og duftende rose 'Starwell Perpetua', og selvom Anita ikke dengang var til roser, lod hun sig overtale, og så var hun tabt for de stikkende yndigheder.

– Jeg er vel nærmest besat af roser. De dufter og har så smukke blomster. Det er min yndlingsblomst, erklærer hun.

Og derfor rummer haven i dag masser af roser. Stort set alle er enten historiske eller vilde arter, der dufter og har ynde. Nærmest huset planter hun de mest kultiverede typer og længere væk bliver roserne større og med et mere vildt præg. Jorden er sandet, og der står ofte en strid blæst ind fra vest, som gerne tager en omgang salt havgus med sig, for Vesterhavet ligger kun 10 kilometer herfra. Med den nærliggende mose er her også en stor bestand af mosegrise, som ikke går af vejen for ret mange planterødder. Det er ikke netop ideelle forhold for roser, men Anita accepterer, at de ikke bliver så frodige her som i Østdanmarks fede ler. Faktisk ønsker hun ikke, at haven bliver for frodig eller overdådig.

Omsorg for sjælen

– Jorden er mager, og klimaet er barskt. Og selvom dette oprindeligt var en pæn bondegård med tre skorstene, så ligger den temmelig udsat her i det nordvestlige

Jylland, hvor vilkårene var barske og kårene små. Man må gerne kunne se, at det er sandjord, og her skal fortsat være lidt ydmygt. Og så er dette jo et meget gammelt sted. Man skal passe på, at man ikke tager sjælen ud af stedet, understreger Anita.

Og det mål er lykkedes. Selvom her er mange roser og nogle formklippede buksbom, som man ser det i Europas fineste rosenhaver, så er måden, Anita arbejder med haven på, radikalt anderledes.

– Haven tæt på huset skal fremstå ret civiliseret og styret, her bor også de mere civiliserede planter som fx de fyldte roser og de klippede buksbom. Efterhånden som man bevæger sig længere ud i haven er idéen, at haven tilsyneladende går over i vild natur, forklarer Anita Blaaberg.

Vild natur er det dog ikke, for også i den fjerne ende af haven er det Anita, der bestemmer. Tidsler og brændenælder luges bort, og enkelte buske som fx. hvidtjøm klippes lidt til, men udtrykket er mere til-

Klatrehortenslaer vokser flere steder i haven. Her i det lille gårdrum i den tidligere stalbygning.

Jeg tilstræber ikke en drømmehave men en drømmende have.

fældigt og naturligt – bregnerne i skovbunden og træernes smukke stammer giver struktur.

Håndluget tilfældighed

Pasningen er særligt i de husnære omgivelser minutøs, for Anita luger alt med hånd. Ellers kan hun ikke frede de **fingerbøl**, selvsåede **homviol**er eller vilde planter, som pibler frem her og der. Lidt skødesløst ser det ud, for det er hensigten, men hver eneste plante er her kun, fordi Anita har valgt, at den skal være netop der.

– Jeg håndluger for at lade små selvsåede planter pible frem, for jeg finder også stor skønhed i de vilde, ofte små planter, som vokser heromkring i den sandede jord.

Om foråret er her masser af små forårsblomster som **martsviol**, **kodrivere** og **anemoner**. Desuden er her alle de almindelige forårsløg som **vintergækker**, **krökus** og **perlehyacinter** i bedene, og så er her selv-

følgelig **scilla** og **pinseliljer**. Forårsblomsterne vokser i store flader i den ydre del af haven, for der kan de få lov at visne i fred.

– **Forglemmigej** har efterhånden sået sig over det hele. Det er et vidunderligt syn, når de blomstrer. De spirer frem allerede i efteråret, så det kræver, at man luger uden om. Men jeg kan godt lide at kravle rundt og lugte, man kommer i kontakt med jorden. Der er noget helt basalt og rart ved det.

En drømmende have

– Jeg tilstræber ikke en drømmehave men en drømmende have – en have hvor man kan føle sig i harmoni, når man går rundt i den, fremhæver Anita.

Haven skal ikke være perfekt, og den skal ikke leve op til den nyeste havemode, uddyber hun, den skal være i pagt med det sted, den er. Ud over de blomstrende lidt vilde bede med roser, stauder og selvsåede vilde planter i yndefuld harmoni, vokser her

mange fyrretræer, som oprindeligt blev plantet for at give læ. Her er **hindbærbuske** og andre frugtbuske, et par **æbletræer**, som mosegrisene endnu ikke har kastet deres kærlighed på, og jordbærbedet har fået en renaissance. Ved køkkendøren er der fine bede med krydderurter og lidt sommerblomster og **salat**. Her er også en af havens mange, små, intime siddepladser, hvor man kan dvæle ved stedet skønhed og ro.

– En have er en oase i vort travle liv. Stilheden og det rolige arbejde, er en gave i dette hurtigkørende mediesamfund. Jeg ser vores have som et lille rum i naturen, hvor overgangene til det vilde er flydende. Af og til indtræffer der øjeblikke af stilhed, hvor jeg på en måde oplever, at haven taler til mig, og sådan bliver den til stadighed udviklet, ved øjeblikke af inspiration, slutter Anita Blaaberg.

Og det kan vi alle lære af – at lytte til stedets ånd. ●

Klippede græsstier danner et blødt skel mellem den mere haveprægede del ved huset og den mere naturprægede udenfor græsstierna.

SÅDAN BEVARES STEDETS ÅND

STEDETS ÅND, Genius loci, er en vigtigt begreb i havearkitektur. Haven skal passe til det sted, den skal omgive og befinde sig i. Bygningernes arkitektur, omgivelserne, vækstvilkårene og stedets oprindelige historie og kultur.

Sådan har Anita Blaaberg bevaret stedet ånd i sin have.

- Her er fortsat køkkenhave, frugtbuske og frugttræer som i en gammel landbohave.
- Planter, som hører til i gamle landbohaver, vælges fx. roser, lavendler, hylde, lindetræer, stokroser og fingerbøl.

- Haven glider umærkeligt over i den omgivende natur, og den vilde flora indgår i haven.
- Haven er anlagt med bløde linjer, der ikke er i for stor kontrast til omgivelserne.
- Haven passes med finfølelse, så den ikke er for klinisk eller steril.
- Selvsåede planter vokser mange steder i haven, det giver et naturligt udtryk.
- Haven må ikke blive for frodig og overdådig, den skal være lidt ydmyg og beskedent.
- Haven er upåvirket af modestrømninger.